

‘Ik wil niet iedereen pleasen’

Vier maanden geleden nam Jan de Hoop (67) afscheid als presentator van *RTL Nieuws*. Maar liefst 33 jaar was hij een anker van de zender, iets waarvoor hij werd benoemd tot Ridder in de Orde van Oranje-Nassau. De geboren Rotterdammer is klaar voor een nieuw leven, dat zich met enige regelmaat ver buiten onze landsgrenzen afspeelt.

TEKST FRANK WAALS
FOTOGRAFIE ANP



Hoe keek je naar de uitvaart van Queen Elizabeth nu je zelf geen onderdeel meer uitmaakt van een nieuwsredactie?

‘Ik wilde alles zien, maar bleek uiteindelijk allerlei kleine karweitjes tussendoor te hebben. Ik kan wel denken en vinden dat ik met pensioen ben, maar dat valt nog niet mee. Wat ik ervan gezien heb was mooi, met name Willem-Alexander, Máxima en Beatrix op de eerste rij, tegenover de Engelse koninklijke familie. Ik ben niet per se koningsgezind, maar zie wel de samenbindende factor ervan. Kijk bijvoorbeeld naar onze eigen koningin, die laatst in San Francisco toch weer tientallen miljoenen euro’s aan orders voor het bedrijfsleven binnenhaalde. Als je ziet wat een chaos sommige presidenten er soms van maken, dan vallen de royals wel mee. Ook al hangt daar dan wat meer ceremonie omheen.’

Verslaggevers werd in Londen zelfs verzocht hun stand-uppers zwartgekleed te doen.

‘Als ze mij dat hadden gevraagd te doen, dan had ik daar gehoor aan gegeven. Ook als je daar als journalist je werk staat te doen. Het heeft te

maken met respect. Zo was ik bij ons op de Veluwe bijvoorbeeld ook mijn auto niet op zondag, omdat hier het geloof nogal overheerst. Kleine moeite, toch? De wereld is al zo respectloos geworden. Alles en iedereen krijgt de wind van voren, ambulancebroeders worden in elkaar geslagen... Laten we eens wat vriendelijk zijn naar elkaar en zo nu en dan het protocol volgen.’

En dat uit de mond van iemand die daar zelf weleens wars van was...

‘In de beginjaren van het *Ontbijtnieuws* heb ik inderdaad mijn poot stijf moeten houden om de uitzendingen in een trui met bijkleurende mok te kunnen presenteren. Dat vonden ze bij RTL maar raar. Ook de afsluitende grapjes als we overgingen naar het weerbericht waren absoluut not done, maar ik ging er stug mee door. Een van mijn opvolgers, Boyan Ephraim, probeerde in het begin heel erg op mij te lijken en trok daarvoor zelfs een zelfde soort trui als ik aan. Niet doen! Wees vooral jezelf en trek de kleding aan die bij jou past. Alleen dan kun je echt lekker achter die desk zitten.’

Zeg je hem dat ook?

‘Alleen als hij ernaar vraagt, maar vanuit mezelf zal ik niet continu met appjes en belletjes komen, zoals mijn voorganger Jaap van Meekren na zijn vertrek wel continu bij mij deed. Ik pas daarvoor, anders sta ik binnen de kortste keren te boek als ouwe zeur. Het *Ontbijtnieuws* nieuwe stijl moet voor mijn gevoel nog wat groeien, maar het is nu aan de nieuwe generatie om daar handigheid in te krijgen. Wat ik wel heel erg hoop, is dat het een enorm succes blijft. Wij zijn 33 jaar geleden immers in de beginjaren voor de poorten van de hel weggesleept en kijk eens wat een mooie nieuwsorganisatie er nu nog steeds staat.’

Ruim drie decennia het nieuws presenteren, waarvan het grootste deel in de vroege ochtenduren. Wat doet dat met een mens?

‘Je pleegt roofoverval op je lichaam. Zo simpel is het. Ik heb er al die jaren mijn hart en ziel ingestopt en nooit iets maar half gedaan. Zo zit ik niet in elkaar. Het idee dat het mooi geweest was, kreeg ik voor het eerst tweeënhalve jaar geleden. Na twee verlengingen van m’n contract ben ik uiteindelijk zes maanden eerder dan gepland gestopt. En nu, vier maanden na die laatste uitzending, voel ik me weer fitter dan ooit. Ik heb nog wat last van m’n rug door een verkeerde afsprong van een paard, maar los daarvan voel ik me prima. Mijn man Coen Lievaart en ik lopen en fietsen hele stukken door het bos of door steden in heel Europa. Nu daar meer tijd voor is, doen we dat ook vaker.’

Nooit meer in allerijl op zender na een heftige gebeurtenis.

‘Dat is me meer dan eens overkomen, zoals ten tijde van de Golfoorlog. Zo sliep ik eens op een bankje in een hoekje van de studio en ineens zat ik daar. Zes uur ’s ochtends, live op tv zonder enige voorbereiding. Ik heb daar heel van geleerd, zoals overal van op de hoogte te zijn, goed te luisteren en te vertrouwen op mezelf en opgebouwde ervaring. Ik heb me altijd gerealiseerd tegen die man of vrouw aan de keukentafel te spreken en hing zelfs vooraf weleens diep met m’n hoofd in de autocue om te kijken of de mensen thuis al klaar zaten.’

Waarom?

‘Dat sloeg natuurlijk nergens op, maar zo kreeg ik wel het gevoel echt bij de kijker aan het ontbijt aan te schuiven. Hen vertelde ik dan of het verkeer vast stond, of je een paraplu moest meenemen naar het werk en wat er in de kranten stond. We sloten altijd af met een luchtig onderwerp, zoals een uitgevonden vliegende motorfiets of een pandabeer die een besneeuwde helling afgleed. Daarmee stuurde je mensen toch een beetje positief de dag in. Hoeveel ellende er in zo’n uitzending aan onderwerpen ook voorbijkwam, op Twitter kreeg ik daarna regelmatig berichten dat men het “weer gezellig” had gevonden. Hoe erg al dat leed uit de wereld dan ook was. Als ik het vertelde, leek het misschien net iets minder vreselijk. Na mijn afscheid ben ik dagen bezig geweest om alle lieve berichten zoveel mogelijk te lezen en waar nodig te beantwoorden. Mensen die steun aan me hadden en door chemo’s heen zijn geholpen. Ik heb nooit geweten dat het bij sommigen zo diep zat.’

Je lijkt vrij benaderbaar.

‘Ik sta dicht bij de mensen en ben daardoor nooit “meneer de nieuwslezer” of “meneer De Hoop”. Ze roepen bij mij op straat altijd: “Hé, Jantjuh!” Ook gaat elke week wel een keer de telefoon met de vraag of ik een filmpje wil inspreken voor een tante die gaat trouwen of een oma die tachtig is geworden. Ik doe dat met alle liefde. Ferri Somogyi heeft daar met zijn bedrijf Shout Out een verdienmodelletje van gemaakt, door particulieren 150 euro voor een boodschap te laten betalen, maar dat vind ik zo armoedig en triest. Ik ben ervoor benaderd, maar heb vriendelijk bedankt. Je moet niet vergeten dat je op die buis zit dankzij die mensen. Kijken zij niet meer, dan is het snel gebeurd met je.’

Welke momenten in je carrière zijn het lastigst voor je geweest?

‘Nadat mijn vader in m’n armen zijn laatste adem had uitgeblazen, moest ik echt even stoppen met werken. Het ging toen echt niet meer.

Daarvoor maakte ik nog weleens grapjes over mensen met een burn-out. “Kom op, niet zo kinderachtig doen. Even flink zijn.” Na zijn dood zag ik de wereld echter ook ineens heel anders. Meer zwart-wit en met een ander geluid. Een week of zes heb ik dat neerslachtige gevoel gehouden, al besloot ik na drie weken wel om weer één dag in de week te gaan werken en zodoende aansluiting te houden bij wat er in de wereld gaande was. Een psycholoog heeft me geholpen om door die zware periode heen te komen.’

Daar heeft de kijker niets van meegerekregen...

‘Het speelde zich inderdaad allemaal af buiten het zicht van de camera. Het meest moeilijke moment op camera was 20 augustus 2010. Om kwart voor negen ’s ochtends hoorde ik dat vriend en collega Conny Mus (jarenlang Midden-Oosten-correspondent voor *RTL Nieuws*, red.) was overleden, waarna ik om negen uur live op zender moest. Hoofdredacteur Harm Taselaar was op dat moment al op weg naar de familie van Conny. Het ging om een hartaanval en het gebeurde vrij plotseling. Wat ik me herinner is dat de regisseur, enkele seconden voor de leader, aan me vroeg wat er toch met me aan de hand was. Ik kon niemand echter iets vertellen, vooral hem niet omdat hij de techniek van de uitzending nog moest doen. Vechtend tegen de tranen en mezelf vastgrijpend aan de tafel heb ik me toen door die uitzending heen geworsteld. Conny was een heerlijke prater, vakman pur sang en daarom goud om mee te werken.’

Heb je weleens een onderwerp geweigerd?

‘We hadden een keer een item over het onverdoofd castreren van biggetjes. De toenmalig eindredacteur, die er overigens maar kort gezeten heeft, stond erop dat we de beelden daarvan uitzonden. Totaal overbodig, natuurlijk. Archiefbeelden van biggetjes volstaan prima, zeker als je je bedenkt dat er in de ochtenden ook kinderen naar het nieuws kijken. Hij bleef echter bij zijn standpunt, waarop ik zei: “Dan zul je het zelf moeten presenteren, want ik doe het niet.” Stevige discussies voeren hoort bij je journalistieke werk, net als aangeven waar je grenzen liggen. Dit was die van mij.’

Had het te maken met je achtergrond als medewerker van een slagerij? ➤

NIEUWE REVU ONTMOET JAN DE HOOP

Waar? We bellen! Jan thuis in Radio Kootwijk, Revu thuis in Rotterdam.

Wanneer? Vier maanden na Jans laatste uitzending van het *RTL Ontbijtnieuws*.

Verder nog iets? Waren net op tijd. Jan staat namelijk op het punt om op vakantie te gaan naar Lissabon.

‘Vechtend tegen de tranen en mezelf vastgrijpend aan de tafel heb ik me toen door die uitzending heen geworsteld’



‘Mijn moeder ligt hier in de tuin, een eindje af van mijn schoonmoeder die er ook ligt. Ze vonden elkaar bij leven niet zo aardig’

‘Misschien. Als jochie van twaalf bracht ik gehaktballen rond bij alle cafés in de buurt en op zaterdag hielp ik de slager in de winkel. In het kader van mijn slagopleiding heb ik jaren later een aantal slachthuizen bezocht, waar ik verplicht moest toekijken hoe er een einde aan het leven van paarden gemaakt werd. Dan zette zo’n slachter een grote pin tegen het hoofd en keek dat beest me aan met een blik van: wat doen ze toch met me? Vervolgens wordt de pin er keihard doorheen geslagen en is het einde oefening. Zowel wat betreft dat arme dier als mijn ambities om slager te worden. Ik was er meteen klaar mee.’

Je hebt zelf lange tijd dieren verzorgd.

‘Tot voor kort liepen er kippen en een haan door

onze tuin, genaamd Foppe en Hendrik. Was er een kipje ziek, dan lieten we ’m voor 50 euro behandelen bij de dierenarts in plaats van voor 5 euro een nieuwe te kopen. Ze voelden zich helemaal thuis bij ons en gingen goed om met onze boxer Bob. Had die hond nog wat paté op zijn lip zitten, dan mochten de kippen dat er van hem probleemloos vanaf pikken. Aan het einde van de middag wisten ze zich heerlijk schoon op het matje bij de achterdeur en ’s nachts sliepen ze in hun ren.’

Toch zijn ze nu weg.

‘Onlangs hebben Coen en ik de emotionele beslissing genomen om ze weg te doen, waarmee meer tijd vrijkomt voor de reizen die we samen willen maken. Lekker met de camper naar Italië, Spanje of Portugal en in de winter een maand naar Bonaire of Curaçao. We wilden absoluut voorkomen dat ze bij een ander gezin in de soep zouden belanden, maar bij vriend en collega Jeroen Kijk in de Vegte zijn ze goed terechtgekomen. Hij en zijn man Jacob Plantinga hebben 8 kilometer verderop een nog grotere tuin en zochten toevallig kippen.’

Welk advies zou je de net in Hilversum beginnende Jan geven?

‘Praat eens normaal! Als je die eerste nieuwsuitzendingen van mij terugziet en dat gemaakte stemmetje hoort. Als dj bij de Avro op Radio 3 was het zelfs nog erger. Veel te strak, snel en met klemtonen op de verkeerde plek. Het geheim is dat je simpelweg voor je moet zien wat je zegt. Lukt dat, dan moet je de oorlog in Oekraïne net zo natuurlijk moeten kunnen verslaan als een ijsbeer die een koprol maakt. Het een is niet grappiger of lichter van toon dan het ander. Door het vanzelf te laten gebeuren, krijgen ze allebei hun eigen kleur.’

Je noemt jezelf van nature verlegen.

‘Dat ben ik nog steeds. En dat terwijl ik toch ook dagvoorzitterschappen doe voor duizend man publiek. Zette je mij echter in een spelletjesshow als *Ik hou van Holland* of *Wie ben ik?* en ik stond met twee glazen wijn aan de zijkant zenuwachtig te ijsberen tot ik op moest. Dat ging uiteindelijk gelukkig over, maar ik ben altijd dat verlegen mannetje gebleven. Grote gezelschappen? Ik vind het moeilijk om daar naar binnen te gaan. Er kleeft daardoor een soort “echte bescheidenheid” aan me en misschien is dat wel goed ook. Sommige collega’s in de tv-wereld vinden zichzelf heel wat en doen om die reden heel naar tegen mensen. Neem zo’n lintje, bijvoorbeeld. Ik ben ontzettend dankbaar dat ik ’m kreeg, maar mensen die veertig jaar in de zorg werken verdienen het natuurlijk veel meer dan iemand die wat nieuwsberichten voorleest.’

Hoe manifesteerde die verlegenheid zich als kind?

‘Op een vreemde manier: ik at niet of nauwelijks. Doktoren hebben er nooit de vinger op kunnen leggen waarom ik als baby en kleuter niets tot me nam en daardoor enorm afviel. Ten einde raad hebben mijn ouders me zelfs op m’n vijfde voor anderhalve maand naar een kolonie in Oostvoorne gestuurd waar professionals het mochten proberen. Het moment dat ze me op de bus zetten en uitzwaaiden staat me nog helder bij. Ze vonden het verschrikkelijk, maar konden niet anders. In de kolonie moest ik goed op mijn kleertjes letten, waar mijn moeder voor de zekerheid m’n initialen in had genaaid. Ik was opstandig en gefrustreerd, omdat ik daar helemaal niet wilde zijn. Een vrouw moest me er voeden. Het ging zelfs zo ver, dat ik eens een vol bord pap in haar gezicht heb gekwakt. Ik was altijd een braaf kereltje, maar toen even niet.’

Neem je je ouders iets kwalijk?

‘Absoluut niet. ik heb zulke lieve ouders gehad. Mijn moeder ligt hier in de tuin, een eindje af van mijn schoonmoeder die er ook ligt. Ze vonden elkaar bij leven niet zo aardig, dus we hebben ze voor de zekerheid maar een eind uit elkaar gelegd. Hun beider as in een biologisch oplosbare urn, onder de walnootboom die ik van m’n schoonmoeder kreeg. Het was haar nadrukkelijke wens om daar haar laatste rustplaats te krijgen.’

Veel mediaverzoeken sla je tegenwoordig af. Waar zeg je nog wel ja op?

‘Bij talkshows schuif ik nog weleens aan, maar alleen als ik ook mag meepraten over de onderwerpen van andere gasten. Daar alleen maar gaan zitten om de leukste kerstfilm te bespreken is niets aan. Waar ik erg tevreden over ben is mijn deelname aan het programma *De Kist* van Kefah Allush, onlangs. Dat is een heel mooi gesprek geworden. Verder zeg ik tegen een heleboel dingen nee, zoals laatst een commercial voor matrassen dat ik kreeg aangeboden. Ik kon er veel geld mee verdienen, maar het voelde niet goed. Ook heeft weekblad *Margriet* me gevraagd columnist te worden en daar denk ik nu over na. Kan ik het wel en heb ik überhaupt voldoende te melden? Ik ben daar nog niet helemaal uit.’

Je geeft ook presentatietrainingen.

‘Al 25 jaar, samen met Coen. Vrijwel iedereen die bij ons binnenstapt, is angstig en onzeker en het is aan ons om diezelfde mensen met een flinke dosis zelfvertrouwen de deur weer uit te sturen. Je wilt niet weten wat we meemaken met deelnemers. Ze worden geconfronteerd met zichzelf op een scherm en daar rollen af en toe best wat tranen bij. Door letterlijk naar jezelf te moeten

kijken en luisteren is er geen ontsnappen aan. Voorafgaand aan de training laten we deelnemers formulieren invullen, onder meer over zichzelf. Een groot deel geeft aan het niet waard te zijn om naar geluisterd te worden. Ik ben er echter van overtuigd dat iedereen een interessant verhaal kan vertellen, zolang je je maar focust op je boodschap. De remming zit vaak in het hoofd. “Kan ik dit wel en wat vinden anderen van mij?” Coen en ik leggen de nadruk op de eigenheid van mensen. Speel geen rol. Wees jezelf. Trek je eigen plan.’

Omdat je nu eenmaal niet iedereen te vriend kan houden?

‘Daar sla je de spijker op z’n kop. Mensen willen graag iedereen pleasen, voorzichtig zijn en de grootste gemene deler opzoeken. Ik wil helemaal niet iedereen pleasen. Dat kan ook niet. Dat heb ik wel geleerd met de truien die ik aantrok tijdens de ochtendjournaals. Er zijn mensen die dat heel huiselijk vonden, maar ook kijkers die ervan gruwelden. “Daar zit die clown weer met z’n grapjes.” Tja, dat is dan maar zo. Even goede vrienden. Natuurlijk werk je binnen een bepaald kader – het *RTL Nieuws* is immers geen *Lego Masters* – maar daarin kun je alsnog heel erg jezelf zijn.’

Welke grenzen trek je bij je presentatietrainingen?

‘Laatst hadden we een man die heel erg tegen homoseksualiteit is en die stonden wij doodleuk te helpen die boodschap zo goed mogelijk over het voetlicht te brengen. Na afloop keken we elkaar aan en dachten we: waar zijn we in vredesnaam mee bezig? Dat doen we dus niet meer. Daar trekken we de grens. Zeker als je bedenkt dat Coen en ik al 42 jaar bij elkaar zijn. We hebben de man in kwestie daarom laten weten het wat hem betreft er verder bij te laten.’

Je bent niet helemaal van de buis verdwenen. Voor Omroep Gelderland presenter je het programma *Jan Houdt Huis*.

‘Daarin komt alles samen wat ik leuk vind. Met mensen praten, luisteren, doorvragen en de meest bijzondere huizen van ons land bezoeken. Daardoor sta ik de ene keer in een kasteel, dan weer in een oude school en laatst bij een enorm groot privé-meer met een woning die er als een soort druppel overheen hing. Een feestje om te maken. Zie ik ergens een leuk huis, dan maak ik meteen een notitie en lukt het de redactie soms niet om bewoners zover te krijgen om mee te werken, dan wil een telefoontje van mij de zaak nog weleens doen kantelen. Het blijkt soms enorm te helpen dat mensen me leuk vinden van het *Ontbijtnieuws* en ik heb het tijdens die bezoeken reuze gezellig.’ ✖